

Rapportage

Onderzoek Leerlingeninbreng bij sollicitaties en evaluaties van docenten

Utrecht, september 2016

DUO Onderwijsonderzoek
drs. Vincent van Grinsven
drs. Liesbeth van der Woud
drs. Louise Jansen

Postbus 681
3500 AR Utrecht
telefoon: 030 263 1080
e-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl
website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	ONDERZOEKSDOELSTELLING.....	4
3	ONDERZOEKSOPZET	5
4	RESULTATEN	6
4.1	Het betrekken van leerlingen bij sollicitaties van docenten	6
4.2	Het betrekken van leerlingen bij evaluaties van docenten.....	12

1 INLEIDING

Eind september 2015 is de Tweede Kamer akkoord gegaan met een wetswijziging over de inbreng van leerlingen op de evaluatie van docenten. Scholen zijn nu verplicht om de inbreng van leerlingen op personeelsbeleid in het schoolplan op te nemen.

Teneinde te achterhalen hoe het in de praktijk gesteld is met de inbreng van leerlingen bij sollicitaties en evaluaties van docenten, heeft DUO Onderwijsonderzoek in juni 2016 een onderzoek uitgevoerd onder directeuren in het voortgezet onderwijs. We hebben onderzocht of leerlingen betrokken worden bij sollicitaties en evaluaties van docenten en wat de ervaringen van directeuren hiermee zijn.

In deze rapportage worden de resultaten van het onderzoek beschreven.

DUO Onderwijsonderzoek is een onafhankelijk onderzoeksbureau in Utrecht. Niet te verwarren met Dienst Uitvoering Onderwijs.

Voor **vragen** over het onderzoek kunt u terecht bij Liesbeth van der Woud: 030 – 263 10 80 of info@duo-onderwijsonderzoek.nl

Het **persbericht** dat n.a.v. dit onderzoek is verschenen, kunt u vinden op www.duo-onderwijsonderzoek.nl/recente-onderzoeken

---

2 ONDERZOEKSDOELSTELLING

De doelstelling van het onderzoek luidt:

Het verkrijgen van inzicht in de betrokkenheid van leerlingen bij sollicitaties en evaluaties van docenten in het voortgezet onderwijs.

---

3 ONDERZOEKSOPZET

We hebben in juni 2016 een kwantitatief onderzoek uitgevoerd onder directeuren VO.

Het onderzoek is online verricht: directeuren VO hebben een e-mail van ons ontvangen met het verzoek de online vragenlijst in te vullen. Na enige tijd is er per e-mail een herinnering gestuurd naar de directeuren die op dat moment nog niet aan het onderzoek hadden meegewerkt. Voor het realiseren van de respons hebben we gebruik gemaakt van ons Online Panel Directeuren VO. Daarnaast hebben we gebruik gemaakt van onze Onderwijsdatabase die onder andere de namen en emailadressen bevat van directeuren voortgezet onderwijs.

In totaal hebben 251 directeuren VO de online vragenlijst ingevuld.

De respons is representatief naar vakantieregio (Noord, Midden en Zuid) en denominatie (Openbaar, Rooms Katholiek, Protestants Christelijk en overig).

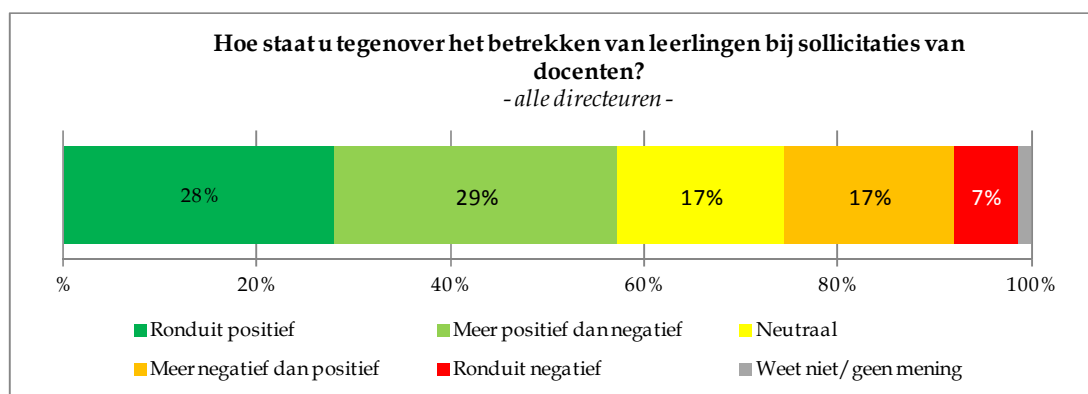
De antwoorden op de open vragen die het meest zijn genoemd, zijn in deze rapportage opgenomen. Een volledig overzicht van de genoemde antwoorden op de open vragen hebben we opgenomen in een separate bijlage.

4 RESULTATEN

4.1 Het betrekken van leerlingen bij sollicitaties van docenten

Als eerste hebben we directeuren VO gevraagd hoe zij staan tegenover het betrekken van leerlingen bij sollicitaties van docenten.

De figuur hieronder laat zien dat bijna drie vijfde (57%) van de directeuren VO ronduit positief of meer positief dan negatief staat tegenover het betrekken van leerlingen bij sollicitaties van docenten. Bijna een kwart (24%) van de directeuren VO staat hier ronduit negatief of meer negatief dan positief tegenover.

De directeuren VO konden hun antwoord toelichten. De volgende toelichtingen zijn het meest genoemd (in willekeurige volgorde):

Ronduit positief/meer positief dan negatief

- Leerlingen zijn goed in staat om een beeld te vormen van een eventuele nieuwe docent;
- Leerlingen kijken vanuit een andere invalshoek;
- Positief in het kader van leerlingbetrokkenheid;
- De leerlingen hebben het meeste met de docenten te maken.

“Dat is onze ervaring: leerlingen weten heel goed te observeren. Kunnen uitstekend inschatten of een docent een rol speelt, echt is en wel/geen goed contact en overzicht meebrengt voor zijn/haar werk in de klas.”

“Leerlingen hebben een andere invalshoek (kijken wat voor indruk de sollicitant op hen maakt, of ze zijn/haar taalgebruik begrijpen, hoe hij/zij hen in het gesprek benadert). Uit pilots op andere scholen heb ik opgepakt dat leerlingen zich heel bewust zijn van hun rol in het proces en heel serieus met de verantwoordelijkheid omgaan.”

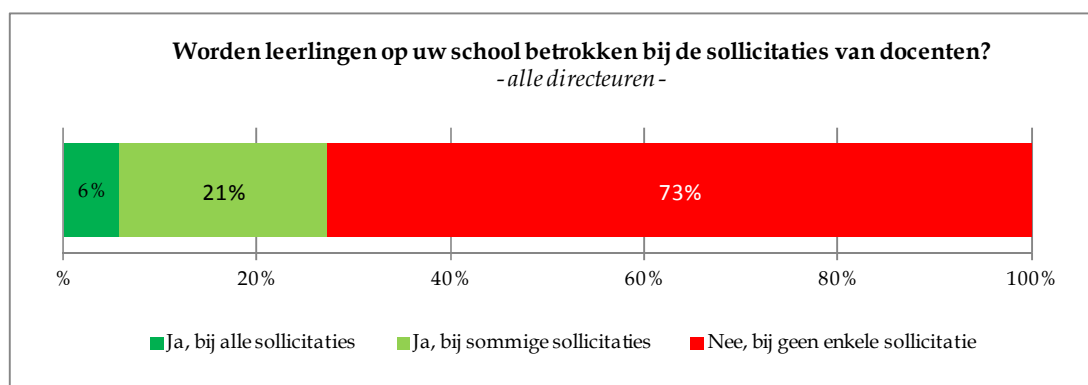
Meer negatief dan positief/ronduit negatief

- Bepaalde groepen leerlingen (cluster 4, praktijkonderwijs, vmbo) zijn hier niet geschikt voor;
- Leerlingen wel betrekken bij evalueren (na langere periode), maar niet bij solliciteren (vooraf);
- Verantwoordelijkheid/beslissingsbevoegdheid ligt bij de schoolleiding.

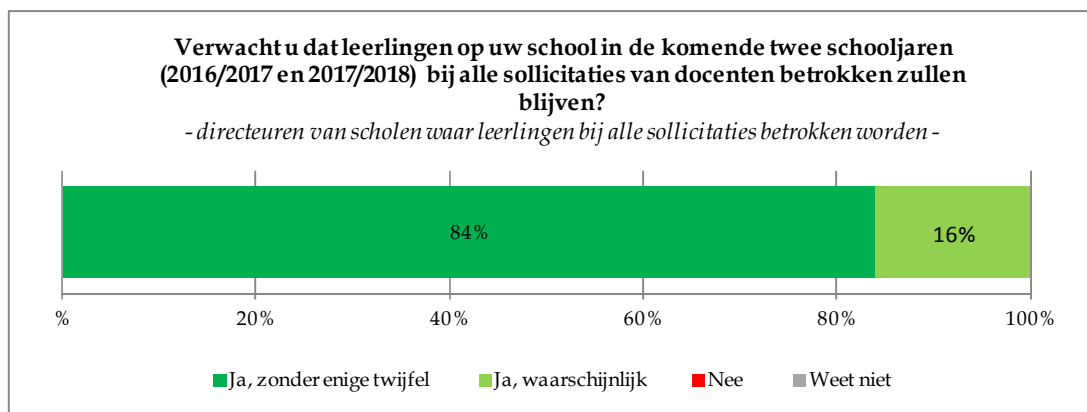
“Cluster IV leerlingen met diverse problematiek vinden we daar niet geschikt voor.”

“Er mag verwacht worden dat sectieleider en vakgenoten samen kunnen bepalen of ze een kandidaat geschikt vinden. De leerling (= de consument) moet daar niet mee opgepadeld worden. Wel met de beoordeling van de lessen: het oordeel van de leerling speelt op dat moment wel degelijk een rol. ”

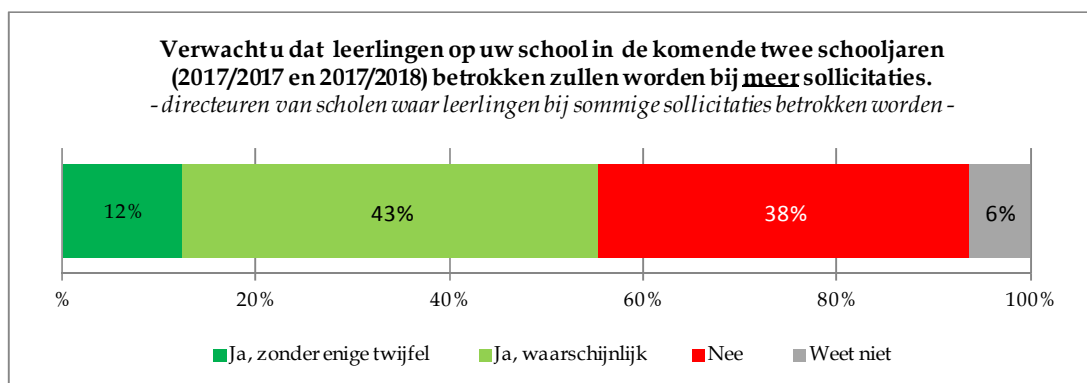
We hebben de directeuren VO gevraagd of op hun school leerlingen worden betrokken bij de sollicitaties van docenten. Ruim een kwart van de directeuren VO (27%) geeft aan dat op hun school leerlingen bij alle of bij sommige sollicitaties worden betrokken. De meerderheid van de directeuren (73%) geeft echter aan dat leerlingen op hun school bij geen enkele sollicitatie van docenten worden betrokken.

Alle directeuren van VO-scholen waar leerlingen bij alle sollicitatiegesprekken betrokken worden¹ (6%), verwachten dat dit in de komende twee schooljaren (2016/2017 en 2017/2018) zeker of waarschijnlijk zo zal blijven.

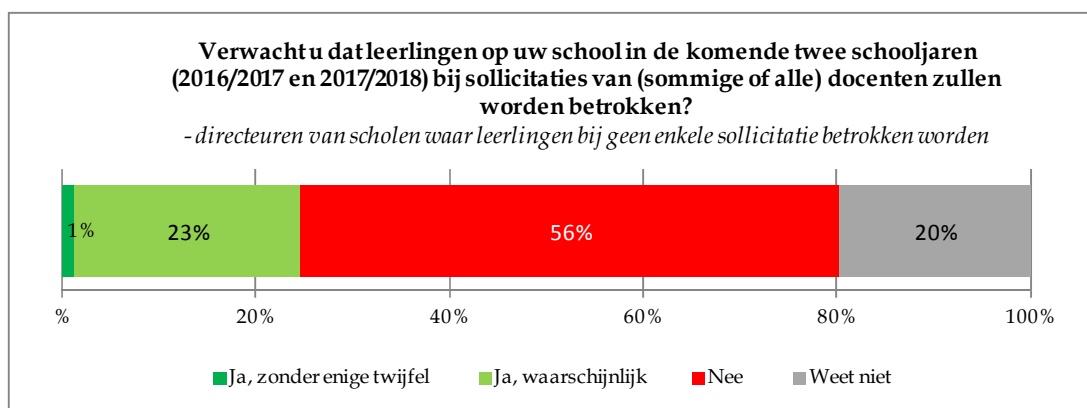
Ruim de helft van de directeuren VO (55%) van scholen waar leerlingen bij sommige sollicitaties betrokken worden, verwacht dat leerlingen in de komende twee schooljaren (2016/2017 en 2017/2018) zonder enige twijfel of waarschijnlijk bij meer sollicitaties betrokken zullen worden.

¹ Beperkte omvang 'n=15', resultaten zijn indicatief.

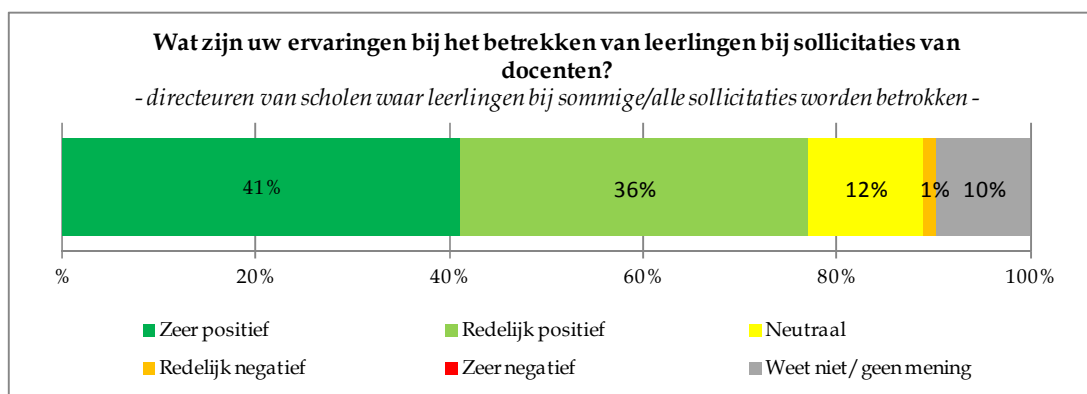

Bijna een kwart (24%) van de directeuren VO van scholen waar leerlingen bij geen enkele sollicitatie betrokken worden, verwacht dat leerlingen in de komende twee schooljaren (2016/2017 en 2017/2018) zonder enige twijfel of waarschijnlijk bij sollicitaties van docenten betrokken zullen worden. De meerderheid (56%) verwacht echter dat dit niet het geval zal zijn.

Ervaringen van directeuren VO met het betrekken van leerlingen bij sollicitaties

Ruim driekwart (77%) van de directeuren VO ervaart het betrekken van leerlingen bij sollicitaties als redelijk positief tot zeer positief.

De directeuren konden hun antwoord toelichten². De volgende toelichtingen zijn het vaakst genoemd (in willekeurige volgorde):

Redelijk/zeer positief

- Betrokkenheid doet leerlingen zelf goed
- Aanvullend ten opzichte van de schoolleiding (andere invalshoek, onbevangen/ directe vraagstelling)
- Leerlingen kunnen sollicitanten goed beoordelen

"Zij stellen vaak juist die ene vraag waar je als leidinggevende niet zo snel op komt of wat minder snel stelt. Zij zijn soms directer in hun vraagstelling."

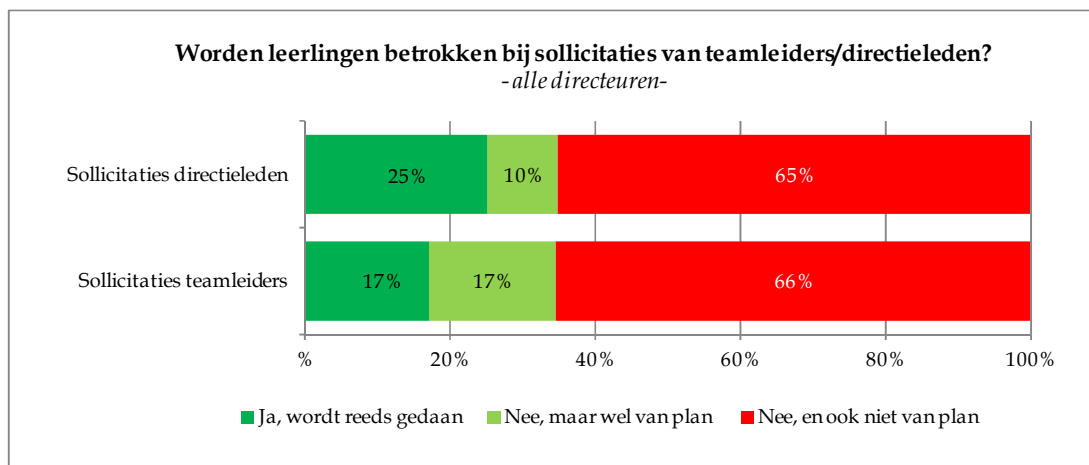
"De oordelen van de leerlingen zijn doorgaans zeer goed onderbouwd. Ze komen vaak overeen met die van andere bij de sollicitatie betrokkenen. Leerlingen vinden het zelf heel leerzaam en leuk."

Naast de vraag of leerlingen betrokken worden bij sollicitaties van docenten, hebben we aan alle directeuren VO gevraagd of leerlingen betrokken worden bij sollicitaties van teamleiders en directieleden.

Een kwart van de directeuren VO (25%) geeft aan dat leerlingen reeds betrokken worden bij sollicitaties van directieleden. Een tiende (10%) doet dit nu nog niet, maar is dit wel van plan.

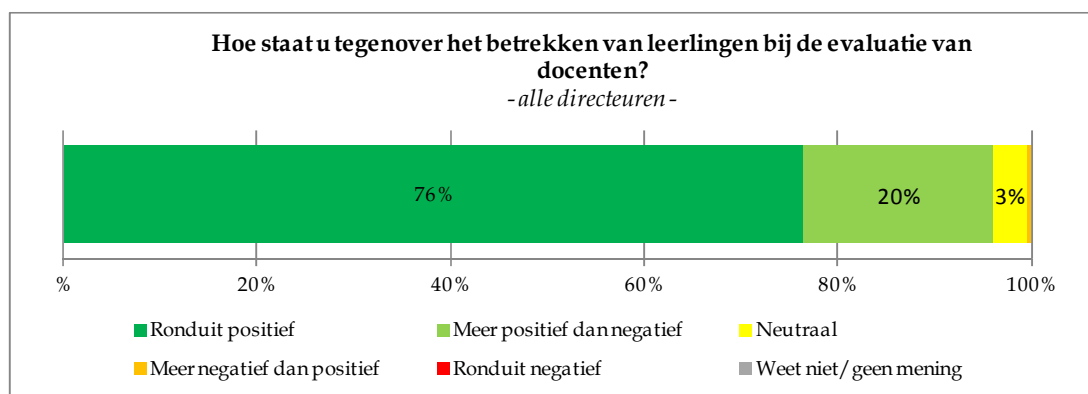
17% van de directeuren VO geeft aan dat leerlingen worden betrokken bij sollicitaties van teamleiders. Nog eens 17% doet dit nog niet, maar is dit wel van plan.

² Er zijn te weinig toelichtingen gegeven op de beoordelingen redelijk negatief/zeer negatief om hierover (betekenisvol) te rapporteren.

4.2 Het betrekken van leerlingen bij evaluaties van docenten

Vervolgens hebben we directeuren VO gevraagd hoe zij staan tegenover het betrekken van leerlingen bij evaluaties van docenten. Het merendeel van de directeuren VO (76%) staat ronduit positief tegenover het betrekken van leerlingen bij de evaluatie van docenten en nog eens 20% staat hier meer positief dan negatief tegenover.

De directeuren VO konden hun antwoord toelichten. De volgende toelichtingen³ zijn het vaakst genoemd (in willekeurige volgorde):

Meer positief dan negatief/ronduit positief

- Dit wordt reeds gedaan (o.a. binnen gesprekkencyclus 360 graden feedback/leerlingenenquêtes);
- Leerlingen kunnen het functioneren van een docent goed beoordelen;
- Oordeel van de leerlingen speelt een belangrijke rol (zij zijn de afnemers);
- Feedback van de leerlingen is belangrijk voor het leereffect.

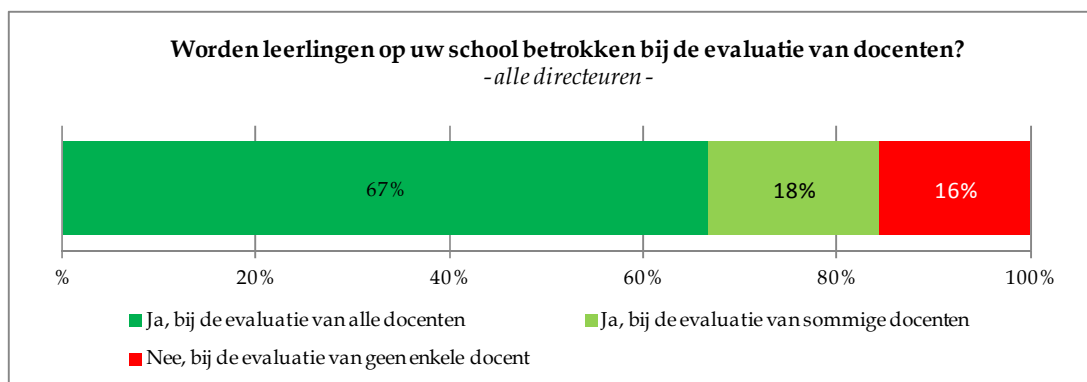
"In het kader van 360 graden feedback vervullen leerlingen een belangrijke rol voor het beoordelen van het functioneren van docenten ."

"Leerlingen hebben een heldere kijk op deskundigheid en vaardigheden van de docent. We hebben al meer dan 20 jaar leerlingenenquêtes, die heel serieus worden ingevuld. Bovendien is de sfeer op school zo dat als er dingen echt misgaan, de leerlingen zich vrij voelen dit op een nette manier bij mentor of conrector te melden. Mooi is dat ze ook positieve dingen melden. "

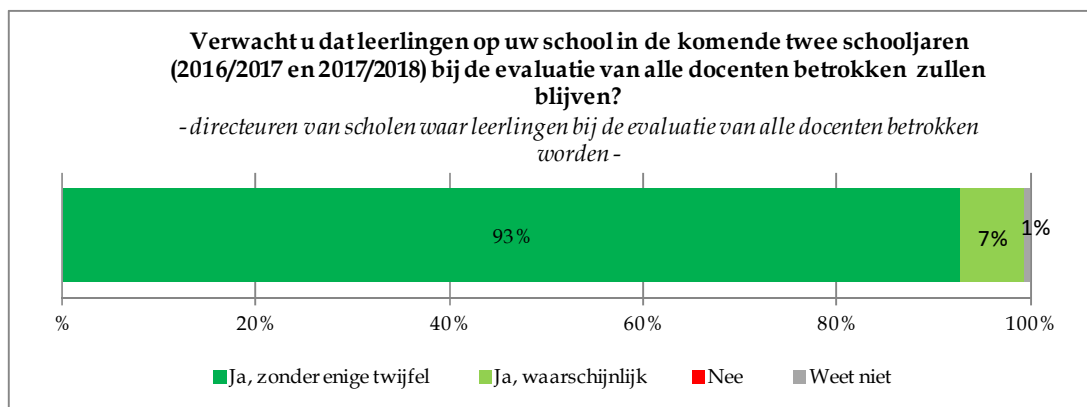
"Reflectie door leerlingen is een noodzakelijk perspectief voor iedere docent en dus onderdeel van de functioneringscyclus. "

³ Er zijn te weinig toelichtingen gegeven op de beoordelingen redelijk negatief/zeer negatief om hierover (betekenisvol) te rapporteren.

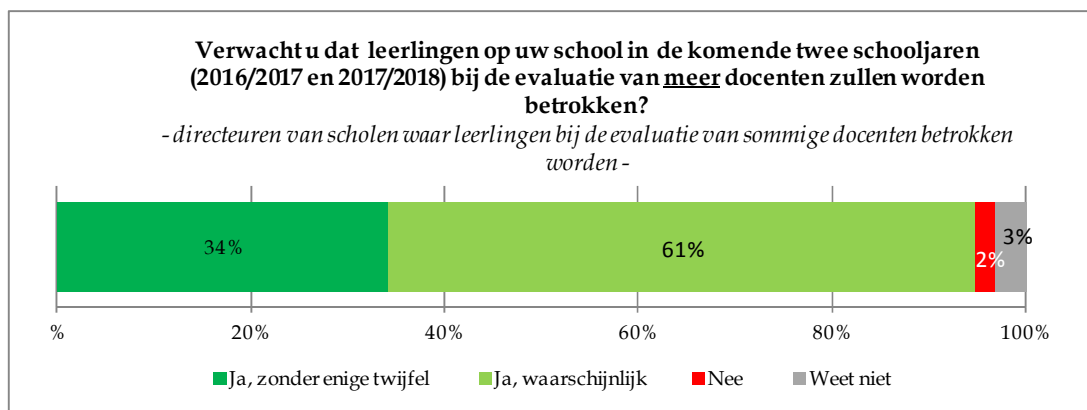
We hebben de directeuren gevraagd of op hun school leerlingen worden betrokken bij de evaluatie van docenten. Een ruime meerderheid van de directeuren (84%) geeft aan dat leerlingen op hun school worden betrokken bij de evaluatie van alle of sommige docenten.

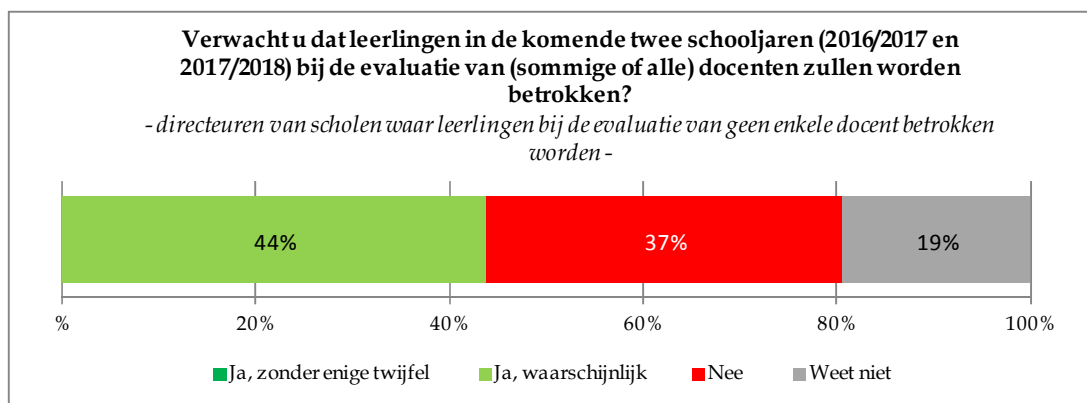
Bijna alle directeuren VO (93%) van scholen waar leerlingen bij de evaluatie van alle docenten betrokken worden, verwachten zonder enige twijfel dat dit in de komende twee schooljaren (2016/2017 en 2017/2018) zo zal blijven.

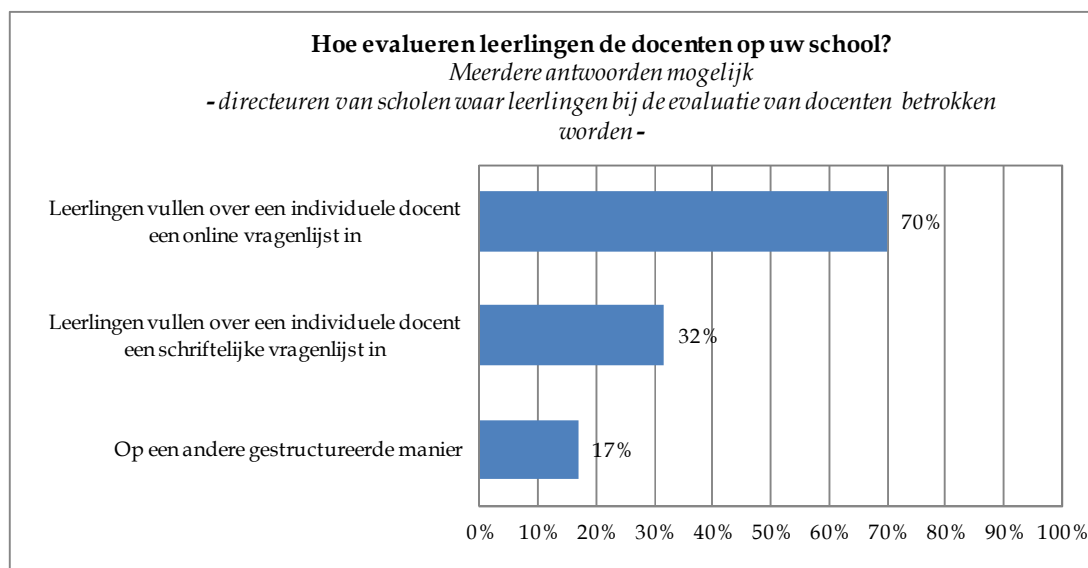
Het merendeel van directeuren VO (95%) van scholen waar leerlingen bij de evaluatie van sommige docenten betrokken worden, verwacht zonder enige twijfel of waarschijnlijk dat leerlingen in de komende twee schooljaren (2016/2017 en 2017/2018) bij de evaluatie van meer docenten zullen worden betrokken.

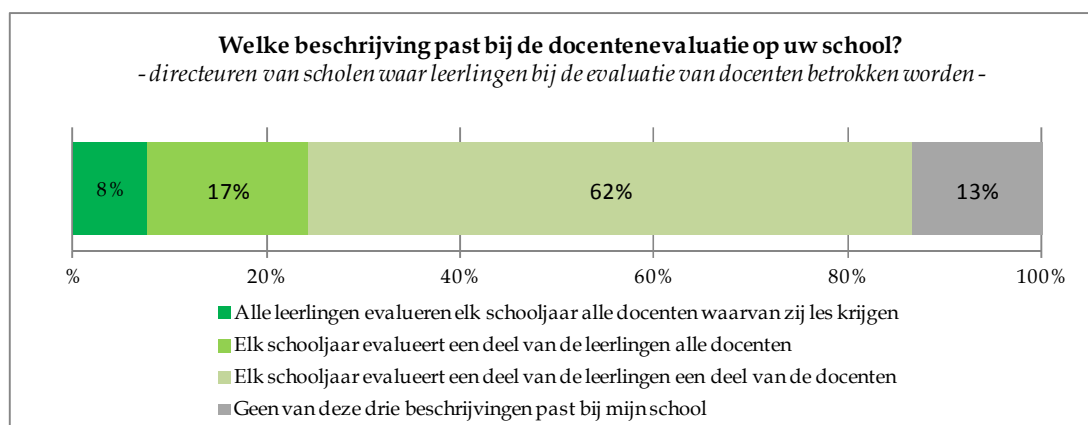
Ruim twee vijfde van de directeuren VO (44%) van scholen waar leerlingen bij de evaluatie van geen enkele docent betrokken worden, verwacht dat leerlingen op hun school in de komende twee schooljaren (2016/2017 en 2017/2018) wel bij de evaluatie van docenten zullen worden betrokken. Bijna twee vijfde (37%) verwacht dat dit nog steeds niet het geval zal zijn.

Aan de directeurs VO van scholen waar leerlingen op dit moment bij de evaluatie van docenten betrokken worden (84%), hebben we gevraagd op welke manier(en) deze evaluatie plaatsvindt. De meest gebruikte methode is dat leerlingen een online vragenlijst invullen over een individuele docent (70%), 32% laat leerlingen een schriftelijke vragenlijst invullen en 17% laat leerlingen op een andere gestructureerde manier de docenten evalueren. Dit laatste is onder andere via mondelinge gesprekken met leerlingen of via een tevredenheidsonderzoek.

Daarnaast hebben we gevraagd welke beschrijving bij de docentenevaluatie op hun school past. Het merendeel van de directeurs (62%) geeft aan dat elk schooljaar een deel van de leerlingen een deel van de docenten evalueert. Door de 13% die aangeeft dat geen van de drie beschrijvingen bij hun school past, wordt met name genoemd dat niet elk schooljaar wordt geëvalueerd.

Ervaringen van directeuren VO met het betrekken van leerlingen bij evaluaties

Op de vraag wat directeuren VO **goed** vinden aan de evaluatie van docenten zoals die op hun school plaatsvindt, worden de volgende antwoorden het meest gegeven (in willekeurige volgorde):

- 360 graden feedback;
- leerlingen voelen zich betrokken en serieus genomen;
- Leerlingen geven goede feedback;
- Perspectief van de leerling is sterk aanvullend;
- Docenten krijgen goede feedback om te ontwikkelen;
- Input voor functioneringsgesprekken.

"Dit is passend bij 360 graden feedback."

"Dat leerlingen, de belangrijkste doelgroep in de school betrokken worden."

"Goed uitgangspunt bij functioneringsgesprekken."

"Ontwikkeling van docenten wordt gestimuleerd."

"Leerlingen kijken met een andere bril naar docenten dan volwassenen."

Op de vraag wat directeuren VO **minder goed** vinden aan de evaluatie van docenten zoals die op hun school plaatsvindt, worden de volgende antwoorden het meest gegeven (in willekeurige volgorde):

- Vragenlijst lang, te algemene vragen en soms lastig te begrijpen door de doelgroep;
- Leerlingen worden evaluatie "moe";
- Subjectiviteit;
- Leerlingen vullen vragenlijst niet serieus in;
- Gebeurt niet vaak genoeg;
- Arbeidsintensief;
- Wordt niet altijd serieus ingevuld.

"Gestandaardiseerde vragen, soms lastig te begrijpen voor de doelgroep."

"Leerlingen worden evaluatie "moe" als je het te vaak doet."

"De persoonlijke voorkeur die uit de evaluatie blijkt."

"Niet alle leerlingen nemen zo'n evaluatie even serieus en vullen zomaar wat in."

"Dat het niet jaarlijks is, als het de evaluatie betreft van leerlingen."

"Het vergt aardig wat organisatie."

Als laatste hebben we aan de directeurs VO gevraagd hoe de **docenten** op hun school tegenover de evaluatie door leerlingen staan.

Ruim de helft (55%) geeft aan dat de overgrote meerderheid van de docenten het ziet als een kans om aan hun competenties te werken en dat de groep docenten die de evaluatie vooral als bedreiging ziet, een stuk kleiner is.

